

EKONOMİK GÖRÜNÜM

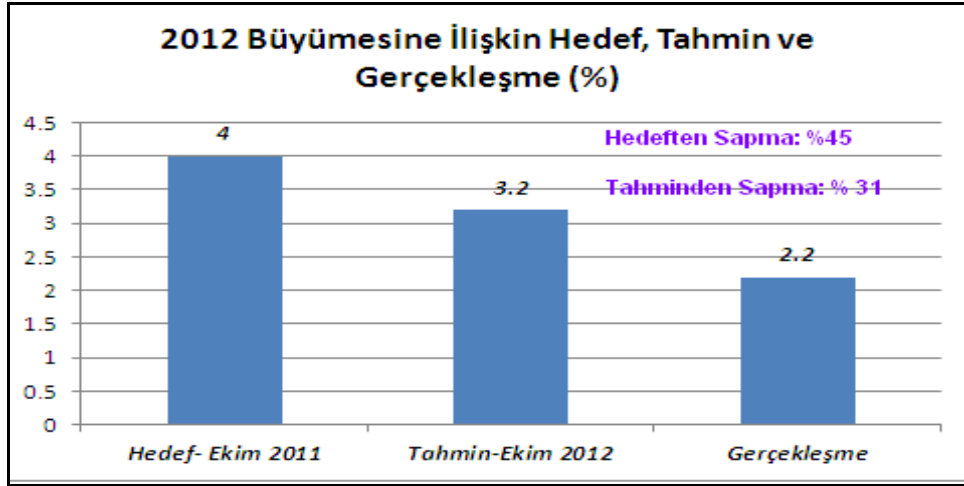
EKONOMİ POLİTİKALARI GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI
Nisan 2013, No: 56

Bu sayıda;

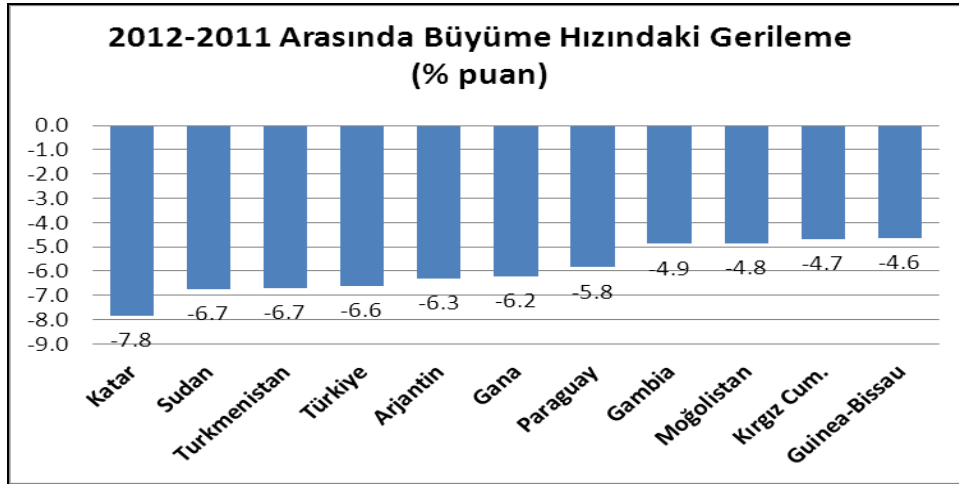
2012 yılı Büyüme rakamları değerlendirilmiştir.

Ekonomide sert fren...

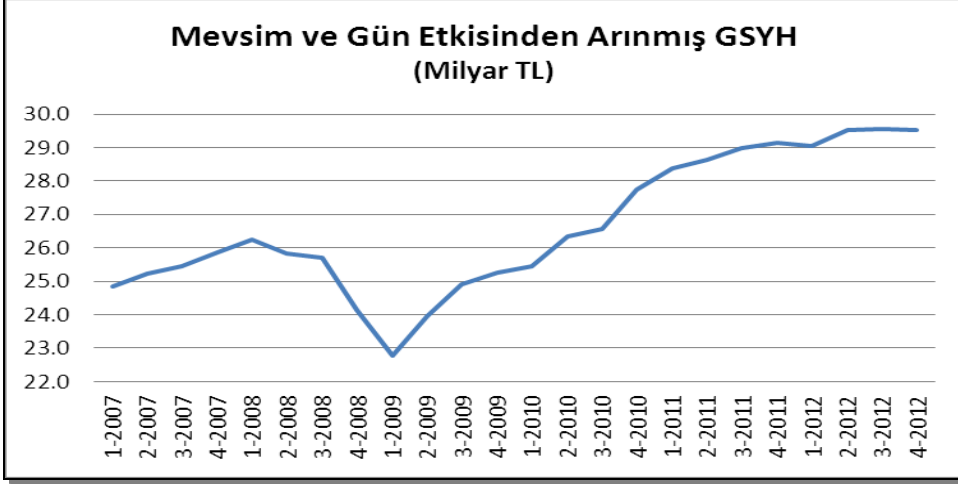
- Türkiye 2012'de % 2,2 büyüdü. **% 4 büyüme hedefi ile 2012'ye başlayan, geçtiğimiz Ekim ayında hedefi % 3,2'ye çeken AKP iktidarı, 2012'de frendi, gazdı derken arabaya taklayı attırdı.**
- **2011'den 2012'ye büyüme 6,6 puan birden düştü. Türkiye, 150 gelişen ve yükselen ekonomi içinde, 2012'de büyümesi en hızlı yavaşlayan 5. Ekonomi oldu. Yine, 150 gelişen ve yükselen ekonomi içinde Türkiye, 2012'de, büyüme sıralamasında 111. Sırada yer aldı.**
- **Mevsim ve gün etkisinden arınmış GSYH'da yılın son çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre, sınırlı da olsa geriledi. Böylece 2012'nin ilk ve son çeyreklerinde fiilen daralma yaşandı.**

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, TÜİK

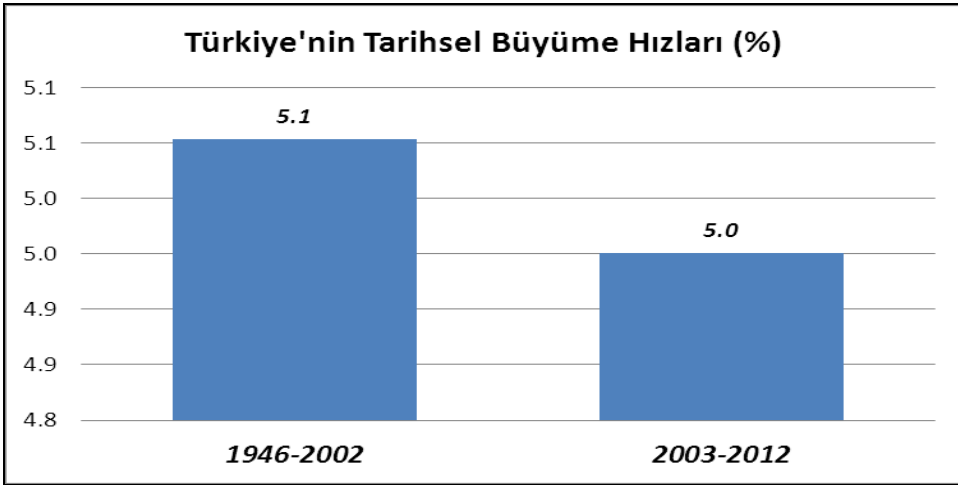
Kaynak: IMF, TradingEconomics, Not: Güney Sudan'da büyümedeki düşüş çok şiddetli olmuştur. Bu nedenle grafikteki sıralamada dikkate alınmamıştır.

Kaynak: TÜİK

AKP yönetiminde büyüme hızı, geçmiş hükümetleri yakalayamadı...

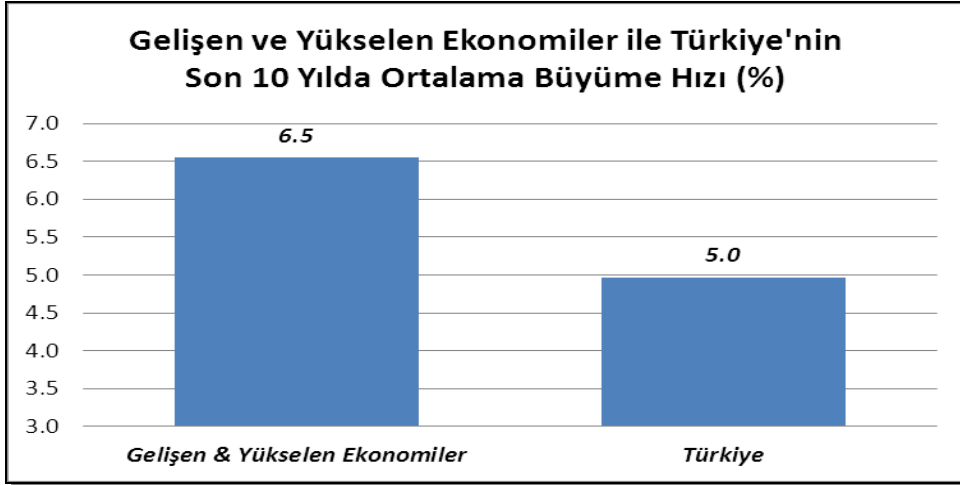
- 2012 ile beraber AKP iktidarının 10 yıllık büyüme karnesi de netleşti. **Türkiye, çok partili hayata geçtiği 1946'dan, AKP'nin iktidara geldiği 2002'ye kadar her yıl ortalama % 5,1 büyürken; AKP'nin iktidar olduğu son 10 yılda büyüme bunun altına düşerek % 5 oldu.**
- 1946'dan 2002'ye kadar askeri çatışmalar (Kore Savaşı, Kıbrıs Barış Harekâtı) , depremler, ihtilaller, petrol krizleri yaşamış Türkiye'de, daha önceki iktidarlar, ekonomiyi ortalama % 5,1 büyütürken; **10 yıldır, TBMM'de büyük sayısal çoğunlukla tek başına iktidar olan, savaş, deprem veya ihtilal gibi olağanüstü gelişmeleri yaşamayan AKP iktidarında Türkiye, sadece % 5 büyümüştür. Bunu başarı kabul etmek mümkün değildir.**

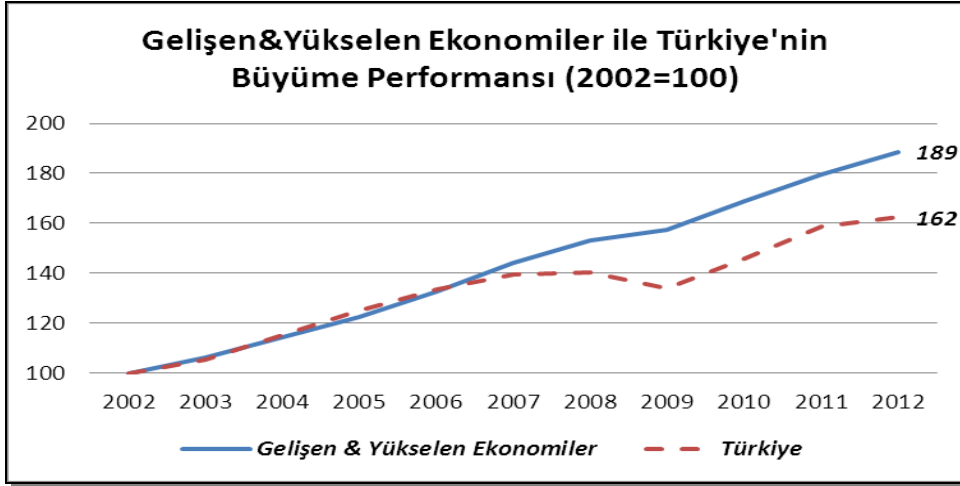
Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, TÜİK, Not: Geometrik artış hızı kullanılmıştır.

Benzer ekonomiler bizden daha iyi performans gösterdi...

- Benzer ekonomilerle karşılaştırıldığında da Türkiye'nin kötü yönetildiği görülmektedir. 2012'de bize benzer ekonomiler ortalama % 5,1 civarında büyürken, Türkiye bunun yarısından daha az bir büyümeye razı olmuştur.
- Yine son 10 yılda gelişen ve yükselen ekonomiler ortalama % 6,5'lik büyümeyi yakalarken, aynı dönemde Türkiye'nin ortalama büyüme hızı bunun 1,5 puan altında kalmıştır.
- 10 yıl önce büyüme yarışına beraber başladığımız benzer ekonomiler yarışta bizden çok daha iyi mesafe kat etmiştir. ***Nitekim Türkiye, son 10 yılda, 100 birimlik gelirini 162 yaparken; bize benzer diğer ekonomiler 100 birimlik gelirini 189 yapmıştır. Bunun sonucunda gelişen ve yükselen ekonomilerin her 100 birimlik gelirin karşın Türkiye'nin geliri 2012'de 86'ya düşmüştür.***

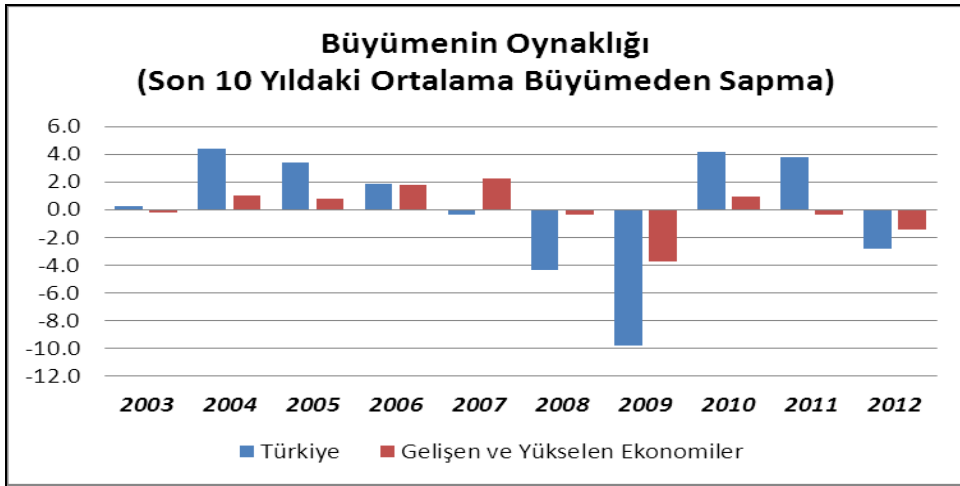

Kaynak: IMF, TÜİK

Kaynak: IMF, TÜİK

- Yine benzer ekonomilerde büyüme son 10 yılda daha istikrarlı seyrederken, Türkiye’de büyümenin oynaklığı yüksek seyretmiş, istikrarlı bir büyüme ortamı yakalanamamıştır.

Kaynak: TÜİK, IMF

Ekonominin iyi yönetilmemesinin bedelini vatandaş ödüyor...

- AKP Hükümetinin, diğer gelişmekte olan ekonomileri yöneten hükümetler kadar, becerikli olamamasının bedelini elbette vatandaş ödemiştir. Nitekim 2012’de kişi başına milli gelir sadece 38 dolar artmış ve 10504 dolar olmuştur.
- **Oysa Türkiye 2012’de, % 2,2 değil de; diğer gelişen ve yükselen ekonomiler kadar, yani % 5,1 büyüseydi, kişi başına milli gelir 2012’de 38 dolar değil, 336 dolar**

artacak ve 10802 dolara çıkacaktı. Yine aynı şekilde 786,3 milyar dolar olan 2012 GSYH' sı 808,6 milyar dolara ulaşacaktı.

- Türkiye, 2004–05 ve 2010–11 dönemlerinde gelişen ve yükselen ekonomilerden daha hızlı büyümüştür. Ancak geriye kalan 6 yılda gelişen ve yükselen ekonomilerin büyüme hızı Türkiye'yi geçmiştir.
- ***Dolayısıyla son 10 yılda diğer gelişen ve yükselen ekonomiler kadar büyüyememenin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ödediği toplam bedel 104,4 milyar dolar veya kişi başına gelir olarak 1461 dolardır. Vatandaşın cebine her yıl ilave girecek 146 dolar, AKP'nin beceriksizliği veya benzer ekonomileri yöneten diğer hükümetler kadar becerikli olamaması neticesinde, qirememiştir.***

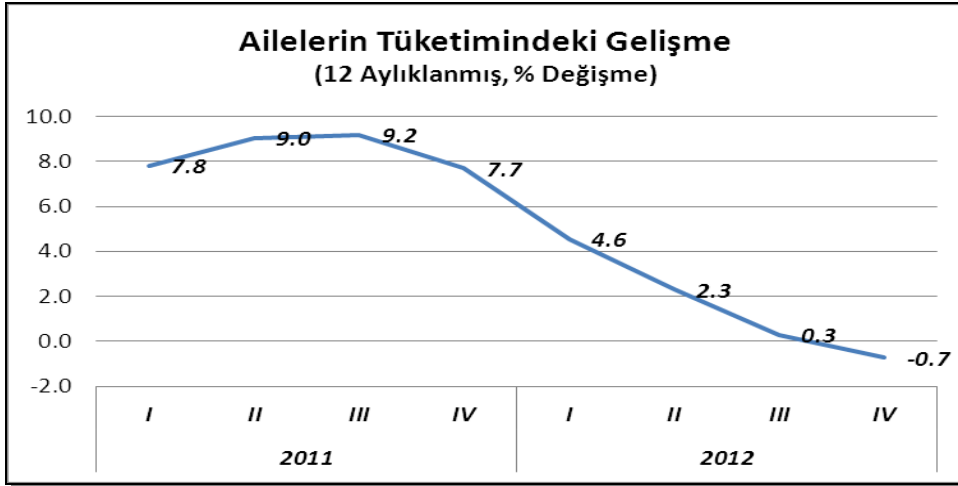
Tablo: İyi Yönetilememenin Vatandaşa Bedeli

	GSYH (Milyar \$)			Kişi Başına Gelir (\$)		
	(I)	(II)	Fark (II-I)	(I)	(II)	Fark (II-I)
2002	230.5	227.3	-3.2	3 492	3 444	-48.2
2003	304.9	307.8	2.9	4 559	4 603	43.5
2004	390.4	383.8	-6.6	5 764	5 667	-97.4
2005	481.5	476.5	-5.0	7 022	6 949	-73.1
2006	526.4	533.1	6.7	7 586	7 682	96.2
2007	648.8	674.0	25.3	9 240	9 599	359.8
2008	742.1	782.2	40.1	10 438	11 003	564.5
2009	616.7	665.6	48.9	8 559	9 238	679.1
2010	731.6	720.1	-11.5	10 022	9 865	-157.0
2011	774.0	755.3	-18.7	10 466	10 213	-252.9
2012	786.3	808.6	22.3	10 504	10 802	298.1
2003-12 Toplam	6,002.6	6,107.1	104.4	84 161	85 622	1,460.7

Kaynak: TÜİK, IMF, (I): Gerçekleşen, (II): Her yıl gelişen ve yükselen diğer ekonomiler kadar büyüseydik gerçekleşecek olan gelir.

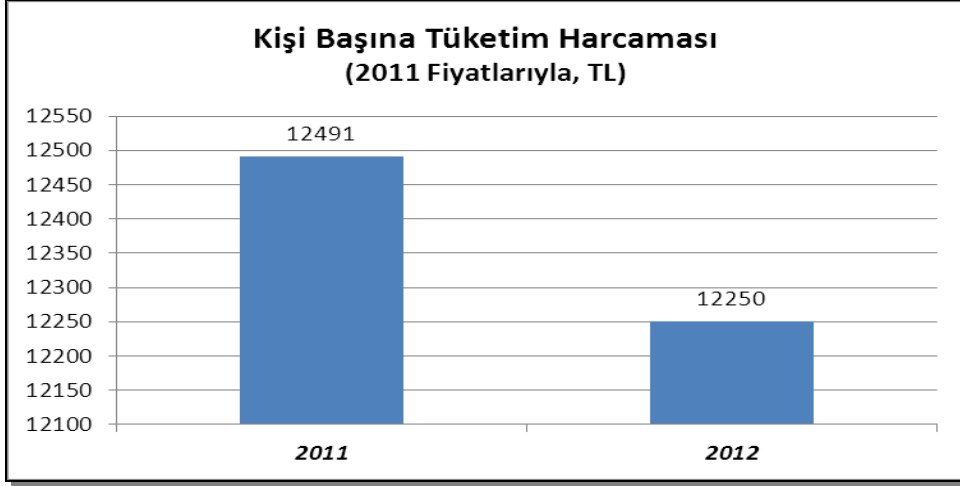
2012'de İç Talep Çöktü...

- **2012'de büyümenin talep bileşenlerine baktığımızda ise vatandaşların çok ciddi bir refah kaybına uğradığı ve iç talebin çöktüğü görülmektedir.** Nitekim 2012'de vatandaşlarımızın tüketimi dört çeyrek üst üste gerilemiş ve 2012 tamamında % 0,7 daralmıştır. Nüfusun 905 bin kişi arttığı 2012'de tüketimin düşmesi vatandaşlarımızın 2011'e göre daha az tüketim yaptığını ve refahının düştüğünü göstermektedir.
- Nitekim 2011 yılında, 2011 fiyatlarıyla, kişi başına tüketim harcaması 12491 TL iken, 2012'de, aynı fiyatlarla, kişi başına tüketim harcaması 12250 TL olmuştur. **Vatandaş 2012'de, bir yıl önceye göre, 241 TL daha az harcama yapmıştır.**
- **Ailelerin tüketim harcamasındaki bu gerileme 2012 büyümesini 0,5 puan aşağı çekmiştir. Tüketim 2012'de hiç artmasa, yani 2011 düzeyinde kalsa, % 2,7 olacak büyüme, tüketimdeki gerileme ile % 2,2 olmuştur.**

Kaynak: TÜİK

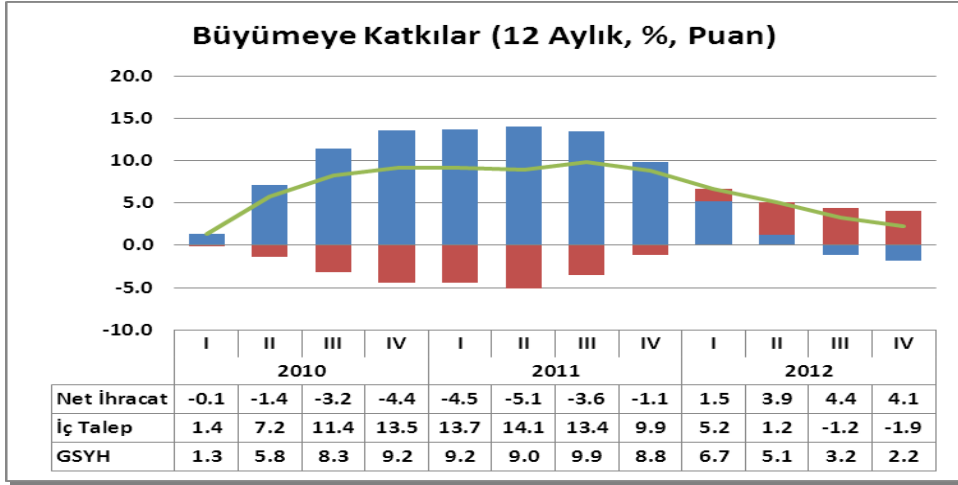

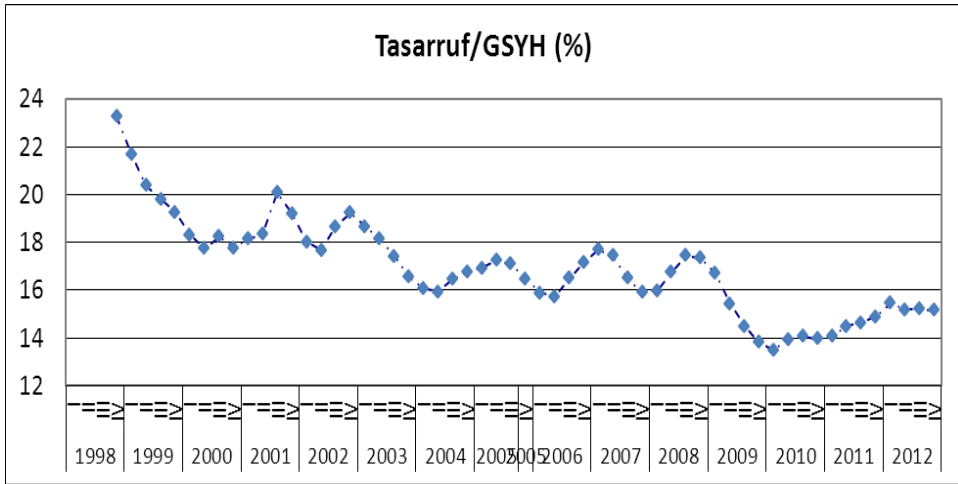
Kaynak: TÜİK, Kendi hesaplamamız.

- İç talebin diğer önemli bir bileşeni olan yatırım harcamaları da 2012’de % 2,5 düşmüştür. Özel sektörün yatırım harcamalarındaki gerileme ise aynı dönemde % 4,5 olmuştur. *Yine özel sektörün makine teçhizat yatırımları 2012’de % 6,6 gerilemiştir.*
- **2012 yatırım iştahının kaybolduğu, gelecek yılların büyümesini olumlu etkileyecek bu harcamaların ertelendiği bir yıl olmuştur.** Yatırımlardaki gerileme de 2012 büyümesini 0,7 puan aşağı çekmiştir.
- Bununla birlikte özellikle kamu tüketimi ve yatırımlarındaki artışlar ekonomideki yavaşlamayı törpülemiştir. Nitekim devletin nihai tüketim harcamaları büyümeye 0,6 puan, yatırım harcamaları ise 0,3 puan katkı yapmıştır. **Devletin büyümeye yaptığı bu katkılar da olmasa 2012 büyümesinin % 1,3 civarında kalacağı anlaşılmaktadır.**
- **Sonuç olarak 2012’de iç talepte yaşanan sert fren, iç talebin büyümeyi 1,9 puan aşağı çekmesine neden olmuştur. Buna karşın 2012’de net ihracatın (ihracat-ithalat) büyümeye katkısı 4,1 puan olmuş ve 2012 büyümesi % 2,2 olarak gerçekleşmiştir.**
- Yine 2011 sonunda % 14,9 olan tasarrufların GSYH içindeki payı, 2012’de sınırlı bir artış ile % 15,2 olmuştur. Eğilime bakıldığında tasarruflardaki düşüşün durmakla beraber, artışın da durduğu görülmektedir. Bu, Türkiye’de tasarruf artışının çok da kolay olmadığını,

büyümenin ithalata bağımlılığı kırılmadan tasarruflarda önemli bir artış olamayacağını göstermektedir.

Kaynak: TÜİK

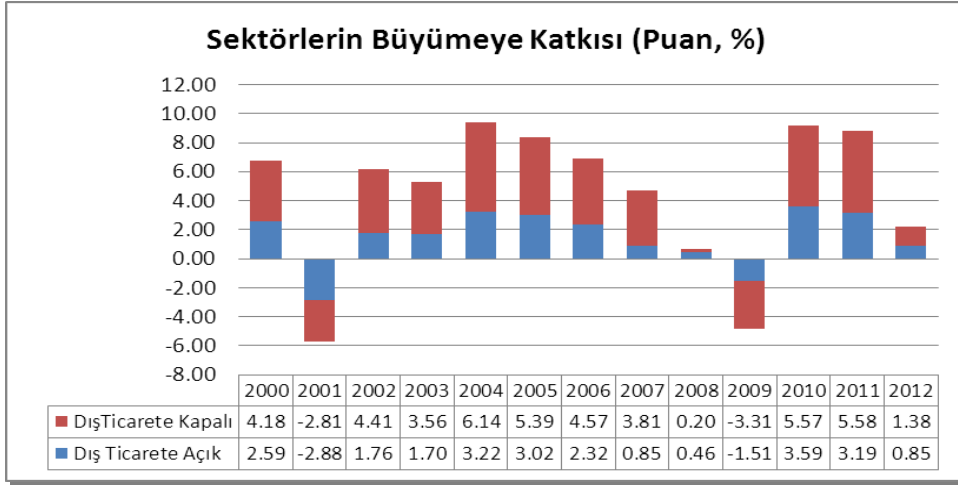
Kaynak: TÜİK, Bizim hesaplamamız

Sanayimiz Aşınmaya Devam Ediyor...

- 2012'de tarım, sanayi, hizmet ve inşaat sektörlerinin büyüme hızları ise sırasıyla % 3,5, % 2, % 2,6 ve % 0,6 olmuştur. Bu artışlarla beraber sektörlerin büyüme yaptığı katkıları ise yine aynı sırayla; 0,3 puan, 0,5 puan, 1,4 puan ve yaklaşık 0 puan olmuştur.
- 2012 büyümesinin 1,4 puanı dış ticarete kapalı (hizmet + inşaat) sektörlerden gelirken; geriye kalan 0,8 puanı dış ticarete açık (tarım + sanayi) sektörlerden gelmiştir. ***Diğer bir***

ifadeyle % 2,2'lik 2012 büyümesinin % 14,4'ü tarımdan, % 23,8'i sanayiden, % 67,2'si

hizmetler sektöründen geriye kalan % 1,5'i ise inşaat sektöründen gelmiştir.¹

Kaynak: TÜİK

- Sektörlerin katma değer içindeki paylarına bakıldığında ise sanayi sektörü katma değerindeki aşınmanın 2012'de de sürdüğü dikkati çekmektedir.
- Cari fiyatlarla sanayi katma değerinin toplam katma değer içindeki payı 2012'de % 21,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu, 1998'den 2012'ye kadar geçen sürede sanayi katma değerinin toplam katma değer içindeki payının 6 puan gerilediği anlamına gelmektedir.

Tablo: Sektörel Katma değerlerin Toplam Katma Değer İçindeki Payı (Cari Fiyatla, %)

	Tarım	Sanayi	İnşaat+Hizmetler
1998	12.9	27.7	59.4
1999	10.7	25.4	63.8
2000	10.8	24.6	64.6
2001	9.4	23.8	66.8
2002	11.4	23.2	65.4
2003	11.1	23.5	65.4
2004	10.7	23.0	66.3
2005	10.6	23.0	66.4
2006	9.4	22.9	67.8
2007	8.5	22.3	69.1
2008	8.5	22.0	69.6
2009	9.1	21.1	69.8
2010	9.5	21.8	68.8
2011	9.0	22.5	68.5
2012	8.9	21.7	69.4

Kaynak: TÜİK

¹ Sektörlerin büyüme katkısının toplamı 100'ü aşmaktadır kalan artık dolaylı ölçülen mali aracılık, vergi ve sübvansiyonlardır.

2013'de Büyüme Soru İşaretleri İle Dolu...

- 2013 yılına ilişkin ekonomik dengeler % 3,2'lik 2012 büyümesi temel alınarak belirlenmişti. 2012 büyümesinin belirlenen bazdan daha düşük gerçekleşmesi 2013'de % 4'lük büyüme hedefinin yakalanmasını kolaylaştırmıştır.
- 2013 büyümesine olumlu etki yapacak bir diğer husus ise stoktaki gelişmeleridir. 2011'in ikinci yarısında başlayan stok erimesi, 2012 boyunca da devam etmiştir. 2013'de talep koşullarının iyileşmesi veya böyle bir beklentinin oluşmasıyla firmaların stoğa çalışması bile büyümeye pozitif katkı yapacaktır.
- ***Bununla beraber 2013 yılının ilk üç ayına ilişkin öncü göstergeler ekonomide ne güven ve beklenti, ne de üretim cephesinde parlak sinyaller vermemektedir. Bunun devam etmesi halinde 2013 büyümesini ne 2012'nin düşük bazı, ne de stok birikiminin büyümeye yapacağı katkı kurtaracaktır.***